Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג.

דיזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מיטוואך, פרייטאג אונד שאנטאג,
אונד קאסטעט

פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדן — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולדן — קר. ע. וו.
פיראטעליעהר. 2 גולדן 50 קר. ע. וו.

פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדן — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולדן 50 קר. ע. וו.
פיראטעליעהר. 2 גולדן 45 קר. ע. וו.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
אבאנירן
אונד דער פרענומעראציאנס-שטעלע
בעזיעהן פון דעם עסטאנד דעם
ערשטען בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיטצנער בולוואר נומ. 29
וואהרן מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-
אנס-בעלדער צו זענדען בעליעבען.

Nr. 70. דרייצעהנטער יאהרגאנג פעסט, מאנטאג דן 20 סיון ה.תרמ"א. Pest, den 20. Juni 1881.

דיא רוסישען יודען — נאך שפאניען!

ווער ערלעבען הייטע דאס גראססע וואונדער אין דער וועלטגעשיכטע! — וועכציג טויזענד פערפאלגטע רוסישע יודען ערהאלטען פאם שפאנישען קאניג דיא איינלאדונג, נאך שפאניען צו קאממען אונד זיך דא אנזעסיג צו מאכען! — פאר 390 יאהרען זינד עבען מיטטע זאממער דריימאל-הונדערט-טויזענד יודען אים שפאניען פערטריעבען וואהרען, וועלכע זיך נאך אללען וועלטהיילען צערשטרייטען אונד איינגיג פאן איהנען איך נאך פאלען אונד רוסלאנד — אונד לאנד קאמען — אונד עטצט יודען דיא אין רוס-לאנד פערפאלגטען יודען נאך שפאניען צוריק-געריפען: —

„איט דאס מאגליך? איט דאס וואהר?" — ווירד דער לעזער פראגען — אונד ווער אנטווארטען אין פריידענסטער בעגייסטערונג: יא, עס איט וואהר, ווער ערלעבען איינגס דער איינגאנארטיגסטען אונד זעלטזאמסטען ערייגנישסע; ווער האבען משיחס ציטען פאר אונס! דיא יודען ווערדען גזאממעלט, זיא ווערדען אין דאס לאנד, אים וועלכעם זיא פערטריעבען וואורדען, צוריקגעריפען!

איינע אמטליכע דעפעשע פאם 17-טען יוני מעלדעטע: אין זעהר אנגעזעהענער יודע אין קאנס-טאנטינאפעל בעגאב זיך צו דעם אין דער טירקי-שען רעזידענץ וויילענדען שפאנישען גזאנדטען אונד ערזוכטע איהן, דאס ער ביא דער שפאנישען רעגיערונג אנפראגען מאגע. אב דיא אים זיך-רום-לאנד געפליכטעטען 60000 יודען אין אזיל. איינע צופליכטס-שטעטע, אין שפאניען פינדען קאנטען, דער שפאנישע גזאנדטע אין קאנסטאנטינאפעל טעלעגראפירטע דיעס דאפארט נאך דער שפאנישען רעזידענצשטאדט מאדריד. דער שפאנישע קאניג לעסט זאגליך הערבייבער אינטער זיעגס פאריזוט-צע איינען מינסטער-ראטה אבהאלטען. וואריזיך דער שפאנישע קאניג אן זיינען גזאנדטען נאך קאנסטאנטינאפעל פאלגענדע אנטווארט טעלעגרא-פירען לעסט:

„אללע איזראעליטען, וועלכע נאך שפאניען וואהנען קאממען, פינדען דא זיכער-הייט אונד שוטץ, אונדעס דאך שפאניען דאס אלטע פאטערלאנד דער יודען איזט. דיא 60000 פערפאלגטען רוסישען יודען קאנ-נען אללא אין דאס אלטע פאטערלאנד איהר-דער פאטערלטערן וועדער איינציעהען!"

הערויך מעלדעט וועדער איינע צווייטע אמט-ליכע דעפעשע פאלגענדעס: „אללע פריידענגען שפאנישען פאליטיקער זינד וועגען דיעזעס בעשלוס-סעס דער שפאנישען רעגיערונג אין בעצוג אויף דיא איינאהמע דער אין רוסלאנד פערפאלגטען יודען פאללער פריידע; דיא בעלעבען דיא האלטונג דער שפאנישען מינסטער — אונד זאגען: „עטצט ענד-ליך איט דיא צייט געקאממען, אין וועלכער אין שפאניען פאללשטענדיג רעליגיאנס- אונד גייסס-סענס-פריהיט הערשען וועדד." — דען נאך שפא-ניען קאממענדען יודען שעהט עס נון פריא, איד-דען איינגטהאלטס-ארט נאך בעליעבען צו וועד-לען, ענטוועדער אין דער הייפטשטאדט מאדריד אדער אין עדעס אנדערן שפאנישען ארטע."

אללא פאללשטענדיג פריע גערעדלאססונג אונד פריצענגקונג זינד דען יודען אין שפאניען בע-וילליגט; וועלכע וואנדלונג אין דער וועלט-געשיכ-טע דורך נאטטעס פיגונג! יא, וואונדערבאר, מערק-ווירדיג אונד זאנדערבאר לענקט נאטט דיא געשי-קע דיעזעס איסערוועהלטען פאלקס: נאטטעס האנד איזט הייער צו זעהר זיכטבאר — אונד וועד דאס זיעהט, מוס מן דיא גלענצענדע צוקונפט אויס-ראעלס גלויבען. — פאר 390 יאהרען, צוד צייט אלס דיא יודען אים שפאניען פערטריעבען וואורדען, ערשטארקטע דאס ריך דער מאהאממעדאנער אים אסטען איראפאס. וואהן זיך דיא פאם וועסטען פערטריעבענען יודען פריכטען קאנגטען — אונד עטצט, נאכדעם דאס מאהאממעדאנישע ריך דורך רוסלאנד געשוועכט ווירד, אונד נאכדעם רוסלאנד זיינע יידישען איינוואהנער צוד פלוכט נאטהיגט, אפפענעט ווידער דאס אים זיך-וועסטען לייענענדע שפאניען זיינע טהארע פיר דיא אים זיך-אסטען רוס-לאנדס פערפאלגטען יודען!

יא, שפאניען וואר דאס ערסטע גוטע איראפ-פעאישע פאטערלאנד דער אים פאלעסטינא נאך דער צערשטארונג אידרעס ריבעס אין איראפא איינגעוואנדערטען יודען. שאן פאר 1800 יאהרען וואהנטען אין שפאניען יודען; יא, אלטע דענקשריי-גע אין שפאניען דייטען זאגאר דאריים, דאס צוד צייט דעם „שלמה המלך" שאן יודען אין שפאניען וואהרען, צוד צייט, אלס נאך אין שפאניען דיא וועסטע-נאסהען (פאר 1200 יאהרען) הערשטען, וואהנטען דארט דיא יודען אין גראסער אנצאהל אונד עריכטען זיך אללגעמיינער בעליעבטהייט, זא דאס פיעלע בריסטען אידרע פעלד-פריבטע גיכט פאן דען נייסטליכען, זאנדערן פאן דע יודען איינזעגנגען לעסען אונד מיט דען יודען צוזאממען דען שבת (אונד גיכט דען זאנטאג) אלס רוהיג-אונד פיר-טאג הייעלטען. אינטער דען וועסט-נאסהען אין שפאניען לעבטען דיא יודען אין גליק-ליכער רוהיג, זיא וואהרען עמאנציפירט אונד דאמטען פאללשטענדיג רעליגיאנס-פריהייט. אויך אינטער דער הערשאפט דער אראבער אין שפאניען וואהרען דיא יודען גראס. זיא בעקליידעטען האהע שטאאטס-אמטער, וואהרען בעדייטענדע פילאזאפען אונד שטאאטס-מענגער. בין ענדליך דיא יודען אינ-טער דעם קאטהאליישען קאניגס-פאאר פערדינאנד אונד איזאבעללא, אים אהרע 1492, אים שפאניען גענצליך פערטריעבען וואורדען.

גענצליך אים שפאניען איינגעוואנדערט זינד איינגעטליך נור דיא אינגען; וועלבע זיך אפפענטליך צום יודענטהום בעקלאגטען; אבער טויזענדע אונד טויזענדע „מאראנען" בליעבען אין שפאניען צוריק אונד פערשווענערטען זיך זאגאר מיט דען האב-ארליגען בריסטען שפאניענס. זא דאס אין בע-ריהמטער שפאנישער געשיכטס-שריבער מיט רעכט בעהויפטעט, דאס אין דען אדערן דער מיסטען אדעלגען שפאניענס יידישעס בלוט אללא. — ביא אללדעם וואר אין שפאניען בין אין דיא לעטע-טען אהרע דען יודען דער איינגטהאלט פערבא-טען; פיעלע שפאניער יידסען נאך הייטע צו טאג גיכט, וויא אין יודע איינזעלנט — אונד דאס דומע שפאנישע בויערן-פאלק גלויבט נאך הייטע, דאס דיא יודען זאלכע לאנגע „שווייפע" וויא דיא אפפען האבען.

נון זאללען עטצט דיא שפאניער אויך יודען אלס פליכטיג מיטבירגער בעראממען. דאס לאנד, וועלכעס דיא יודען אינסט אס גרייזאמסטען פער-פאלגט, זיא צו טויזענדע פערבראנגט, איהנען דיא קונדער וועגענגאממען האט, בעטעט עטצט דען יודען זיינע גאסט-פריינדשאפט אן, אונד בעטראכ-טעט זיך זאגאר אלס דאס אלטע פאטער לאנד דער-זעלבען. — וואהרליך, איינען וואונדערליכערען וועכ-סעל האט זעלבסט דיעזעס אנפערליכליכע נייג-צעהנטע יאהרהונדערט גיבט ערלעבט.

וואס ווירד נון דאס יודען-פיינדליכע דייטש-לאנד צו דיעזעם יודען-פריינדליך געוואהרדענען שפאניען אנזען? דאס קאטאלישע שפאניען, וועל-בעס מאן אלס דאס פינסטערע לאנד דער נייסט-ליכקייט פערשפאטעט, זעהנט זיך נאך איינער יידי-שען בעפאללקערונג — אונד דאס לוטהערישע „גע-בילדעט זיין זאללענדע." דייטשלאנד העטצט גענען דיא יודען! — איזט דאס גיכט זאנדערבאר!

דורך וועסען האנד גאטט דאס הערין דעס עטצטיגען שפאנישען קאניגס צום מינגעפיהל פיר דיא יודען לענקען ליעס, איזט נאך אונבעקאנגט. ווער גלייבען, עס איזט ווידער טר איין ראטהשילד, דער דען שפאנישען קאניג צו גונסטען דער יודען געוואנגען. עטצט אהנען ווער ערסט. צו וועלבעם צוויעקע דער ווייגער ראטהשילד אנפאנגס יוני מיט דער עסטערייכישען ערצהערצאגין, מטשטער דער שפאנישען קאניגין בריסטיג נאך מאדריד געפאה-רען! גיכט אים „האפ-פעהיג" צו ווערדען, וויא אין נומ. 65 אינזערעס בלאטטעס בעריכטעט וואורדע, זאנדערן אים בייס שפאנישען קאניג, דער איינע עסטערייכישע פרינצעססין צוד פריא האט. דאהין צו וויקען, דאס יודען אין שפאניען ווידער וואהנען מאגען, — שאן אלס דער יינגע שפאנישע קאניג „אויף דער בעשיא" אין ווען וואר, מאכטע איהן ראטהשילד דארויף אויפמערקזאם, וויא שאן אונד וויא ווייט ווען דורך פליכטיגע יידישע קאפיטאלים-טען גזייארדען, וויא פיר שאנע יידישע פאלאסטע דיא ווייגער שאנסטע רינג-שטראסע צירען — אונד וויא שאניען ווידער איבליהען קאנגטע, ווענן עס ווידער פליכטיג יידישע בירגער האבען ווידרע; דענן דיא יודען זינד עס איבעראלל, וועל-כע האנדעל אונד געשעפטע בעלעבען אונד דאס קאפיטאל דעס לאנדעס פערמעהרען. זייט דער פער-טרייבונג דער שפאנישען יודען איזט שפאניען טראטץ דעס פיעלען גאלדעס, דאס עס אים אמע-ריקא בראכטע, פערארמט, ווייל איהם עבען דער פליכטיגע בעטריעב דעס קאפיטאלס פעהלטע.

אונד אין דער טהאט צייגט זיך שאן זייט מאנאטען דער שפאנישע קאניג אלס יודען-פריינ-ליך; וואורדע דאך דער קאנגרעסס צו גונסטען דער פערפאלגטען מאראקקאנער יודען אין מאדריד אב-געהאלטען — אונד נון האט שפאניען זיינע פיר דיא יודען זייט 390 יאהרען געשלאססענע טהארע וויע-דער געאפפענעט, אים דיא פערפאלגטען רוסישען יודען איינצולאססען!

אב נון דיא 60000 פערפאלגטען אונד אויסגע-פלינדערטען רוסישען יודען פאן דעזער גראסארטי-גען הערצענס-גיעט דעס שפאנישען קאניגס געבריוך מאכטען „ווערדען! דאס איזט איינע פראגע פיר זיך: דיא זאכע איזט גיכט זא לייכט. וואפאן זאללען דיא אויס-געפלינדערטען רוסישען יודען אין שפאניען לעבען? וויא זאללען דיא רוסישען יודען מיט דען שפאניערן האנדעלן, ווענן זיא דערען שפראכע גיכט פער-שטעהען? עס מיסטען פיעלע אדרע פערגעהען, בין דיא איינזאנדערער זיך זעלבסט ערהאלטען קאנגטען- אונד וועהרענד דיעזער מיסטע זיא דיא שפאנישע רעגיערונג איסהאלטען! — דאנן ווירד איך דער אן דאס רוסישע קאלטע קלימא געוואהנ-טע יודע דאס הייסע קלימא אין שפאניען גיכט זא לייכט פערטראגען קאנגען. — עס מיסטען דער ערסט בעזאנדערע מטשטעל אונד ווענע צוד אנ-

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג אבאנירן

אונד דער פרענומעראציאנס-שטעלע בעזיעהן פון דעם עסטאנד דעם ערשטען בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין
פעסט
וואיטצנער בולוואר נומ. 29
וואהרן מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-אנס-בעלדער צו זענדען בעליעבען.

זעלבען. — וואהרליך, איינען וואונדערליכערען וועכ-סעל האט זעלבסט דיעזעס אנפערליכליכע נייג-צעהנטע יאהרהונדערט גיבט ערלעבט.

וואס ווירד נון דאס יודען-פיינדליכע דייטש-לאנד צו דיעזעם יודען-פריינדליך געוואהרדענען שפאניען אנזען? דאס קאטאלישע שפאניען, וועל-בעס מאן אלס דאס פינסטערע לאנד דער נייסט-ליכקייט פערשפאטעט, זעהנט זיך נאך איינער יידי-שען בעפאללקערונג — אונד דאס לוטהערישע „גע-בילדעט זיין זאללענדע." דייטשלאנד העטצט גענען דיא יודען! — איזט דאס גיכט זאנדערבאר!

דורך וועסען האנד גאטט דאס הערין דעס עטצטיגען שפאנישען קאניגס צום מינגעפיהל פיר דיא יודען לענקען ליעס, איזט נאך אונבעקאנגט. ווער גלייבען, עס איזט ווידער טר איין ראטהשילד, דער דען שפאנישען קאניג צו גונסטען דער יודען געוואנגען. עטצט אהנען ווער ערסט. צו וועלבעם צוויעקע דער ווייגער ראטהשילד אנפאנגס יוני מיט דער עסטערייכישען ערצהערצאגין, מטשטער דער שפאנישען קאניגין בריסטיג נאך מאדריד געפאה-רען! גיכט אים „האפ-פעהיג" צו ווערדען, וויא אין נומ. 65 אינזערעס בלאטטעס בעריכטעט וואורדע, זאנדערן אים בייס שפאנישען קאניג, דער איינע עסטערייכישע פרינצעססין צוד פריא האט. דאהין צו וויקען, דאס יודען אין שפאניען ווידער וואהנען מאגען. — שאן אלס דער יינגע שפאנישע קאניג „אויף דער בעשיא" אין ווען וואר, מאכטע איהן ראטהשילד דארויף אויפמערקזאם, וויא שאן אונד וויא ווייט ווען דורך פליכטיגע יידישע קאפיטאלים-טען גזייארדען, וויא פיר שאנע יידישע פאלאסטע דיא ווייגער שאנסטע רינג-שטראסע צירען — אונד וויא שאניען ווידער איבליהען קאנגטע, ווענן עס ווידער פליכטיג יידישע בירגער האבען ווידרע; דענן דיא יודען זינד עס איבעראלל, וועל-כע האנדעל אונד געשעפטע בעלעבען אונד דאס קאפיטאל דעס לאנדעס פערמעהרען. זייט דער פער-טרייבונג דער שפאנישען יודען איזט שפאניען טראטץ דעס פיעלען גאלדעס, דאס עס אים אמע-ריקא בראכטע, פערארמט, ווייל איהם עבען דער פליכטיגע בעטריעב דעס קאפיטאלס פעהלטע.

אונד אין דער טהאט צייגט זיך שאן זייט מאנאטען דער שפאנישע קאניג אלס יודען-פריינ-ליך; וואורדע דאך דער קאנגרעסס צו גונסטען דער פערפאלגטען מאראקקאנער יודען אין מאדריד אב-געהאלטען — אונד נון האט שפאניען זיינע פיר דיא יודען זייט 390 יאהרען געשלאססענע טהארע וויע-דער געאפפענעט, אים דיא פערפאלגטען רוסישען יודען איינצולאססען!

אב נון דיא 60000 פערפאלגטען אונד אויסגע-פלינדערטען רוסישען יודען פאן דעזער גראסארטי-גען הערצענס-גיעט דעס שפאנישען קאניגס געבריוך מאכטען „ווערדען! דאס איזט איינע פראגע פיר זיך: דיא זאכע איזט גיכט זא לייכט. וואפאן זאללען דיא אויס-געפלינדערטען רוסישען יודען אין שפאניען לעבען? וויא זאללען דיא רוסישען יודען מיט דען שפאניערן האנדעלן, ווענן זיא דערען שפראכע גיכט פער-שטעהען? עס מיסטען פיעלע אדרע פערגעהען, בין דיא איינזאנדערער זיך זעלבסט ערהאלטען קאנגטען- אונד וועהרענד דיעזער מיסטע זיא דיא שפאנישע רעגיערונג איסהאלטען! — דאנן ווירד איך דער אן דאס רוסישע קאלטע קלימא געוואהנ-טע יודע דאס הייסע קלימא אין שפאניען גיכט זא לייכט פערטראגען קאנגען. — עס מיסטען דער ערסט בעזאנדערע מטשטעל אונד ווענע צוד אנ-

דיא רוסישען יודען — נאך שפאניען!

ווער ערלעבען הייטע דאס גראססע וואונדער אין דער וועלטגעשיכטע! — וועכציג טויזענד פער-פאלגטע רוסישע יודען ערהאלטען פאם שפאנישען קאניג דיא איינלאדונג, נאך שפאניען צו קאממען אונד זיך דא אנזעסיג צו מאכען! — פאר 390 יאהרען זינד עבען מיטטע זאממער דריימאל-הונדערט-טויזענד יודען אים שפאניען פערטריעבען וואורדען, וועלכע זיך נאך אללען וועלטהיילען צערשטרייטען אונד איינגיג פאן איהנען איך נאך פאלען אונד רוס-לאנד — אונד לאנד קאמען — אונד עטצט יודען דיא אין רוס-לאנד פערפאלגטען יודען נאך שפאניען צוריק-געריפען: —

„איט דאס מאגליך? איזט דאס וואהר?" — ווירד דער לעזער פראגען — אונד ווער אנטווארטען אין פריידענסטער בעגייסטערונג: יא, עס איזט וואהר, ווער ערלעבען איינגס דער איינגאנארטיגסטען אונד זעלטזאמסטען ערייגנישסע; ווער האבען משיחס ציטען פאר אונס! דיא יודען ווערדען געזאממעלט, זיא ווערדען אין דאס לאנד, אים וועלכעם זיא פער-טריעבען וואורדען, צוריקגעריפען!

איינע אמטליכע דעפעשע פאם 17-טען יוני מעלדעטע: אין זעהר אנגעזעהענער יודע אין קאנס-טאנטינאפעל בעגאב זיך צו דעם אין דער טירקי-שען רעזידענץ וויילענדען שפאנישען גזאנדטען אונד ערזוכטע איהן, דאס ער ביא דער שפאנישען רעגיערונג אנפראגען מאגע. אב דיא אים זיך-רום-לאנד געפליכטעטען 60000 יודען אין אזיל. איינע צופליכטס-שטעטע, אין שפאניען פינדען קאנטען, דער שפאנישע גזאנדטע אין קאנסטאנטינאפעל טעלעגראפירטע דיעס דאפארט נאך דער שפאנישען רעזידענצשטאדט מאדריד. דער שפאנישע קאניג לעסט זאגליך הערבייבער אינטער זיעגס פאריזוט-צע איינען מינסטער-ראטה אבהאלטען. וואריזיך דער שפאנישע קאניג אן זיינען גזאנדטען נאך קאנסטאנטינאפעל פאלגענדע אנטווארט טעלעגרא-פירען לעסט:

„אללע איזראעליטען, וועלכע נאך שפאניען וואהנען קאממען, פינדען דא זיכער-הייט אונד שוטץ, אונדעס דאך שפאניען דאס אלטע פאטערלאנד דער יודען איזט. דיא 60000 פערפאלגטען רוסישען יודען קאנ-נען אללא אין דאס אלטע פאטערלאנד איהר-דער פאטערלטערן וועדער איינציעהען!"

הערויך מעלדעט וועדער איינע צווייטע אמט-ליכע דעפעשע פאלגענדעס: „אללע פריידענגען שפאנישען פאליטיקער זינד וועגען דיעזעס בעשלוס-סעס דער שפאנישען רעגיערונג אין בעצוג אויף דיא איינאהמע דער אין רוסלאנד פערפאלגטען יודען פאללער פריידע; דיא בעלעבען דיא האלטונג דער שפאנישען מינסטער — אונד זאגען: „עטצט ענד-ליך איזט דיא צייט געקאממען, אין וועלכער אין שפאניען פאללשטענדיג רעליגיאנס- אונד גייסס-סענס-פריהייט הערשען וועדד." — דען נאך שפא-ניען קאממענדען יודען שעהט עס נון פריא, איד-דען איינגטהאלטס-ארט נאך בעליעבען צו וועד-לען, ענטוועדער אין דער הייפטשטאדט מאדריד אדער אין עדעס אנדערן שפאנישען ארטע."

אללא פאללשטענדיג פריע גערעדלאססונג אונד פריצענגקונג זינד דען יודען אין שפאניען בע-וילליגט; וועלכע וואנדלונג אין דער וועלט-געשיכ-טע דורך נאטטעס פיגונג! יא, וואונדערבאר, מערק-

מען. ער ווענדעט זיך זאָגליך אַן דען קולטוסמי-ניסטער טרעפאָרט מיט דער ביטטע, עס מאַנט דיע-זער דיא געפאָטטער-שטעללע אַנגענהמען. דער קולטוס-מיניסטער ערוויידערטעט: ער זיא בעריט דיעזער ביטטע צו ענטשפרעכען. — (אַב נון הערר טרעפאָרט דעסהאַלב דירעקט נאַך מאָהאַטש ריי-זען ווירד — דאַס מאָכטען ווי זעהר בעצייפעלן. ער ווירד וואַהרשיינליך בלאָס „דעם נאַמען נאַר" געפאָטטער זין. דער שוינדעל, דאַס מאַן ניכט-ווען מיט דער געפאָטטערשאַפט ביא אינעם יידישען קינדע בעעהרט, וואַר פאַר איינגען אַהרען אין אינ-גאַרן מאַדע, האַט אַנגיר ווערער אייפגעהאַרט, דא ערדער דיא לעבערליכקייט דיעזער פליוגמאַכערייא איינזאַך. נון אין יידישער לעדער האַט דיא נאַרר-הייט נאַך איינמאַל אייפגעזיעגרמט. אונד וואַס ווירד ער דאָפאָן האַבען? ווענן דאַס קינד לתורה, לחופה ולמעשים טובים ערצאָגען ווירד אונד הערר טרע-פאָרט דאַמאַלס נאַך קולטוס-מיניסטער איזט — ווירד ער דעמזעלבען געוויס איינע שטעללע אַלס פאָלקס-שוללעהרער פערשאַפפען. אויך הויב:)

• (2 קונדמאַכונגען.) פאָן זייער ערהויידען הערען אבערראַבבינער אין באַדראַ-לע ר ע ס ט ו ר (ביא טאַקיי) ווערדען ווי אוס פערראָפענטליכונג פאָלגענדער 2 קונדמאַכונגען ער-זוכט: 1) תקנת עגונה. יום א' בחר העבר איזט אין ב' קערעסטור אין אַלטער אורח פלאַטצלך גע-שטאָרבען, בים שנאָרדען בעהיפטעטע ער, איס צעת צו זיין אונד זייגע העבראַיישען שריפ-טען בעייזיגען אורך. דאַס ער איס אריין ישראל איזט אונד איך הין צוריקוואַלטע. זיין נאַמע איזט חיים מאיר בן שרה. זיין רייזע-פאַסס אבער איזט שעט. דאַס ער חיים מאיר גראָאַער איס נאַראַל. בעצירל ליסאַ-נאַוו אין גאַליציען איזט. דאַהער איזט דיעזע פער-אָפענטליכונג פיר זייגע פרייא אונד קינדער, ווען זאָלכע פאַרהאַנדען, נאַטהווענדיג. — 2) השבת אבידה. אַס ב' קערעסטורער מאַרקטע 9-טען יני איזט אין טלית תפילין דרש"י ודר"ת געשטאָהלען וואָרדען. דער טלית איזט נייא-טרקיש, מיטשעלבאַנד-זעלבען איזט ווים אונד אַן דער רעכטען זייטע עט-וואַס אבגעטרעגגט. דיא טרעפס 5 פיידען אַ 50 זיל-בערלגאָלד. תפילין דרש"י זינד זעהר גראָס. אַן רצועה של יד דערזעלבען איזט צו ערקענגען. דאַס פאָן איהר אין שטיק אבגעריסען איזט. תפילין דר"ת זינד נייא, דיא רצועה של ראש אבער איזט אַלט, דיא רצועה של יד איזט דאַפפעלט דורכגעצאַ-גען. דיא בתים פאָן דען רש"י תפילין זינד פאַפפענ-דעקעל גרין איבערצאָגען. — איך ערזוכע דיא געעהר-טען געמינדע-פאָרשטעהער, אין שהל איסרופען צו לאַסען, פאַללס איינע שפיר פאַראַנדען, אַן געפערטיגטען נוטשטס אנצייגען צו וואָללען. אבער-ראַבבינער אין באַדראַ-קערעסטור.

נאַכטראַג.

זעהר ערפיילד איזט פאָלגענדע מעלדונג אוס לעמבערג פאָם 16-טען דיעזעס. דיעזעלבע לויטעט: אין איינגען רוסישען בעצירקען האַבען זיך דיא בויערן פאַר דען ריכטערן פייוויללן ערקלערט, דען שאַדען ערזעטצען צו וואָללען. דען דיא יודען דורך דיא פלינדערונג ערלישטען האַבען. אין דעם ארטע ביגאַראַזאָמ האַבען דיא בויערן צו דיעזעס ציעקע בערייטס דיא סוממע פאָן 800 רובעל בים גערכטע הינטערלעגען. — עס איזט דיעזער שריטט אוס זאַ ערפיילבער, אלס ער דען בעוויז לייפערט, וויא זעהר דיא בויערן זעלבסט איהר פערברעכען גנוגעהר איינזעהען אונד בערייען. וואָס ערדאַך דען שאַדען-ערזאַטץ זעלבסט בעטרייפפט, זאַ קאָן דיע-זער דאַך ניכט זאַ גאַנץ לייכט געלייסטעט ווערדען. איין שפריכוואָרט זאַגט: „נאַך איינער שרפה ווירד מאַן ריי". דאַס הייסט: דא זאַגט ערדער ארמע מענש: מיר זינד זאַ פיעל אינד זאַ פיעל טויזענדע דורך דען פייער-בראַנד פערניכטעט וואָרדען, אַב-גלייך ער גיע זאָלכע סוממען יע אין זיינען לעבען געזעהען. וואָרום זאָללטע אַלזאָ ניכט איין ערדער ארמע רוסישע יודע הייטע בעהויפטען, מאַן האַבע איהן אוס איינגע טויזענד גולדען אויסגעפלינדערט. וויא געזאָגט, עס ווירד דא מיט דער לייסטונג איינעס שאַדען-ערזאַטצעס ניכט זאַ לייכט געהען.

בריעפע דער רעדאַקציאָן.

הערן דאָקטאָר מ' בוימגאַרטען אין לייפציג. ווער האַבען איהרען נוט געשריעבענען וואָמאַן, דען זיא פיר אוג-זער פלאַטט צום אבדרוקע עמפפעהלען, דורכגעלעזען. איהר וואָמאַן איזט וואָהל רעכט שאַן, אבער נאַך איינעס אָלד' גראָאַרטיגען וואָמאַן, וויא דער איזט, דען ווער עטעס ליע-פען, מיסען ווי שאַן מיט עטוואַס בעסערעס קאָמטען. ווער האַבען שאַן איינען נייען וואָמאַן, דער נאַך מעהר אייפ-זעהען ערגענען ווירד אלס דער יעטציגע. — דער נייע וואָ-מאַן בעגינגט אנפאַנגס איינזעהן.

פערלאָזונג

דער אפגער-לאַזע.

בייא דער אם 15-טען יני פאָרגענאַממענען צייהונג פיעל דער הייפטטרעפפער מיט 2000 גולד. איין נומ' 26645 — אונד דער 2-טע טרעפפער מיט 1000 גולדען איין נומ' 16906. — פערנער געווינגען: יע 200 גולדען דיא נוממערן 6007, 6121, 6934, 12302, 37336; יע 100 גולדען דיא נוממערן 159, 731, 1760, 5773, 8582, 12253, 13788, 13991, 18495, 20840, 22561, 24407, 26515, 27252, 35482, 37588, 43609, 49131, 575 נוממערן נעיאגגען יע 60 גולדען.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייז.

נעטרייד-געשעפט. פאָן ווייצען וואַר נעפטערן פיעל צו מאַרקטע נעבראַכט, דער פערקויף וואַר שוואַך. 10000 מעטצ' וואַרדען פערקויפט.

ווייצען, טחיים- 200 מעטצ' 78,5 קילאָ 13,65 גולד. 200 מעטצ' 78,5 קילאָ 13,55 גולד. 200 מעטצ' 78. קילאָ 13'40 גולד. 100 מעטצ' 78. קילאָ 13,65 גולד. 200 מעטצ' 77,7 ק' 13,20 גולד. 300 מעטצ' 77,7 ק' 13,20 גולד. 100 מעטצ' 76,5 קילאָ 12,80 גולד. 100 מעטצ' 75. קילאָ 12,85 גולד. — 100 מעטצ' 75. קילאָ 12,60 גולדען. 300 מעטצ' 74,5 קילאָ 12,40 גולדען. — וויסענבורגער 200 מעטצ' 76. ק' 12,80 גולד. 200 מעטצ' 76' ק' 12,75 גולד. 3200 מעטצ' 74. ק' 12,30 גולד. 600 מעטצ' 72,8 ק' 11,85 גולד. אללעס פער דריא פאָנאַטן.)

קאָרן 10,7½ גולד.

קוקורוזן 6,20 גולד.

האַפער —,7 גולד.

ווייצען פער הערכסט 11,22½—11,27½ גולד.

קוקורוזן באַנאַטער פער מאַי-יוני 1881, 6,55½—6,60 גולד.

האַפער פער הערכסט 6,50 — 6,55 גולד.

פעסטער שלאַכטפיעה-מאַרקט. בייא דער אם 15-טען ד. מ. היער אין פעסט אבגעהאַלטענען וויאַכענ-מאַרקטע וואָרדען 1119 שטיק נאַס- אונד 600 קליין-פיעה צו מאַרקטע גע-בראַכט. דעראָן וואָרדען פערקויפט: 20 שטיק שטיערע, פער שטיק פאָן 65 — 159 גולדען — 501 אכסען דאַס פאַאר פאָן 196 — 330 גולד. 40 קיהע, דאַס פאַאר פאָן 145—280 גולד. 134 מעלק-קיהע דאַס שטיק פאָן 75—194 גול. 62 שטיק ביפפעל, דאַס פאַאר צו 150—225 גול. 509 שטיק קעלבער, דאַס שטיק פאָן 7 — 22 גולד. 19 שטיק שאַפ דאַס פאַאר —10' — —15 גול. פייזיש פער 100 קילאָ: אָכסען-פייזיש —49. — 52 גולד קוה-פלייש 47—50 גולד., קאַלב-פלייש 50 — 70 גולד ביפפעל פלייש 43—45 גולד.

לאַמבאַ-צייטונג פאָם 15-טען יוני 1881.

הערמאַנגשטאַדט:	52	68	88	56	31
פראַג:	86	2	31	19	13
לעמבערג:	2	86	64	3	87

פערענטוואָרטלעכער רעדאַקטער: מאַיר בר"ר ריי.

קאָנקורז.

אין דער הייזיגען איזראַעליטישען אָרטהאָדאָקסען געמיינדע זינד צו ר"ח אלול הבע"ל 2 שטעללען צו בעזעטצען. 1) איינעס שוחט ובודק מומחה דער שעלוידבער תפלה וקורא זין זאָלל. מיט דעם וואַ-כענטליכען געהאַלט פאָן 8 גולדען נעבסט האַל-בער שוחטה — אונד 2) איינעס עיסת שוחט, דער אבער דאַבייא, דא ער דיא שטעללונג שעליח אלס חזן איינגעמעמט. אין פאַרצוליכער בעל תפלה זיין טים, מיט דעם וואַכענטליכען געהאַלטע פאָן 10 ביז 12 אונד נעבענגעמאַיימענגען. דעפלעקטאַנטען האַ-בען איהרע פאָן אונגעלאַנגטען אָרטהאָדאָקסען ראַב-בינען הערראַרגען כבלות אונד צייגניסע בי לענגסטענס ר"ח מרס אַב אין דען נעפערטשטען פאָרשטאַנד איינצוגעבען. עס פראַבע-פאָרטראָ-ווערדען נור בערפיגטע הינצוגלאַסען - אונד נור דעם אקצעפטירטען ווערדען דיא שפעזען פערגיטשט.

אונגוואַר, תרמ"א.

3—3

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאַבעללע.

פרוכטע	קולאָלשטע פר. דעקאַל.	פער 100 קילאָגראַמם
נאַדראָוונגריש	74	—.— — —.—
„	75	11.90—12.
„	76	12.10—12.2
„	77	12.25—12.30
„	78	12.35—12.40
„	79	12.45—12.55
„	80	—.— — —.—
פעסטער נאַדען	—	—.— — —.—
„	75	12.30—12.45
„	76	12.55—12.65
„	77	12.75—12.80
„	78	12.58—12.90
„	79	12.95—13.—
„	80	—.— — —.—
טחיים	—	—.— — —.—
„	75	12.65—12.80
„	76	12.90—13.—
„	77	13.10—13.25
„	78	13.35—13.45
„	79	13.50—13.55
„	80	—.— — —.—
וויסענבורגער	75	12.55—12.70
„	76	12.80—12.90
„	77	13.— —13.15
„	78	13.25—13.35
„	79	13.40—13.45
„	80	—.— — —.—

פרוכט	קולאָלשטע פר. דעקאַל.	פער 100 קילאָגראַמם
קאָרן	72	10.45—10.25
נעטטער מאַלץ	62	—.— — —.—
נעטטער טוטשער	62	6.50—6.70
האַפער	40	6.85—6.55
קוקורוזן באַנאַטער	75	6.40—6.35
אנדערע	73	6.35—6.30
הערעז	—	6.25—5.85

באַנאַטער מעהל	ווייצען	פער אָקאַבער	11.20
	„		—.—
	„	פיריאַדי	—.—
	קוקורוזן	„	6.40
	נעטטער	„	—.—
	האַפער	„	—.—
	„	„	—.—
	רעפס	„	—.—

באַללען-מעהל		פר.	פל.
נוטטער	0	22	20
„	1	21	60
„	2	20	70
„	3	20	—
„	4	19	50
„	5	18	40
„	6	17	70
„	7	16	70
„	8	15	70
„	8½	14	70
שטיריזוס: אלט מטראַרע פערטרעפלעך		35	—
„ נייע „ קאַראַפפעל		33	50

קורז-טאַבעללע פאָם 15. יוני.

געלדסאָרטן	קר.	פל.
דוקאַטען אשא	—	100
דוקאַטען	5	52
עסטערייכישע אונגאַרישע 8 גולדען נאָטלי		
שטיק (20 פראַנקס)	9	31
נאַפאָלעאָנדאָר	9	31
דייטשע ריי־באַנקנאָטען	57	10
(20 מאַרקשטיק	11	40
פאַטערלענדער	1	13

לאָזע.	קר.	פל.
1854-ער פעראַיינשטיג שפאַפפטלאָז	123	—
1860-ער „ נאַטצע	132	25
דעסעל	134	75
1864-ער לאָז צו 100 גולדען	174	50
דעסעל „ 50 „	173	50
ראָטה קרייזלייזונג	27	—
פלאָרענטינער לאָז	28	—
קרעדיט-לאָז	178	—
קראַיינער לאָז צו 40 גולדען	42	25
דאָנאַוויאָסס־פאָסס־פאַרלאָז	110	25
אינגבריכער לאָז	25	50
רעגלעוויטש לאָז צו 10 גולדען	16	—
ראָטהאַוויר לאָז „ 20 „	20	85
אַסטער לאָז „ 40 „	42	75
מאַלבאָס לאָז „ 40 „	41	—
הרוטלפלאָז „ 10 „	20	—
מאַלבלאָז „ 40 „	52	—
שאַלצבורגער לאָז „ 20 „	22	75
סט.־גענאַיס לאָז „ 40 „	47	—

לאָזע.	קר.	פל.
מאַנטלער לאָז צו 20 גולדען	—	25
מ־עסטער לאָז „ 100 „	28	50
דעסעל „ 50 „	65	50
וואַלדשטיינלאָז „ 20 „	31	50
וויכטיגשטלאָז „ 20 „	42	75
אונגאַרישע פערקיפלאָז צו 100 גולד.	124	—
פרייבורגלאָז	113	80
ווינער לאָז	130	50

ווערט-פאַפּיערע	קר.	פל.
אונגאַרישע גאָלדרענטע 6%	117	25
דעסעל צו 4 פערצענט	91	45
אונגאַרישע פאַפּיערענטע	91	50
אונגאַרישע זילבערענטאַפּשיינען	98	75
פעסטער־אונגאַר	97	50
ווינבענטיגער	97	50
גאַליציער	100	60
בוקאָווינער	99	50
אונגאַרישע אייזענבאַהן־אַנלעהן	134	—
ווינבענטיגע דער אונגאַרישען	95	75
פאַנאַרישע דער אונגאַרישען אַדעל	102	—
קרעדיט צו 5 אינגאַלד פערצענט		
דער אונגאַרישען וואַסערקעגולירונגס צו	101	50
5% פערצענט		
דער אונגאַרישען אַלגעמיינען אַדעל		
קרעדיט־אַנשטאַלט צו 5 אינגאַלד	—	100
פערצענט	—	96
דער שפּאַנאַר	—	164
דער נאַדראַסטאַדטער		

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1881. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

מען, אום דיא „ייִדישע גיסטמישערן" אין שטיקע צו צערייסען. דאך דיעזע האטעט דיא גייסטעסגעגענ־וואר, אויף דען, אויף דעם באדען ליעגענדען אר־ביטער הינצואיילען. זיא צאָ, איהם אים דער טאשע דיא צוויטע העלפטע דער זעממעל אונד פער־עצהרטען דיעזעלבע אין געגענוואר דער אנגעזאמ־מעלטען פאלקסמענגע. נון וואר מאן איבערציינט, דאס דיא זעממעל ניכט פערגיסטעט וואר, אונד דאס דער פערוואָרפענע דייטשע ארבייטער נור דען צווייטן האטעט, אינען גייען יודען-קראוואלל הערפאָרצו־רופען. דער ארבייטער וואורדע טיכטיג דורכגע־פיגעלט, דיא יידען פיר איהרע גיסטעסגעגענוואר־בעלאָכט, וואדאנן דיא פאָלקסמענגע זיך לאכענד צערשטרייטע. (אבער דיא ליעבע פאָלקס-מענגע זאָללטע גנעמעהר דאך אין פיר אללע מאל געוויא־רנט זיין, זיך פאָן זאָלכען יודענהעצערן ניכט פערפיר־רען צו לאסטען!) — איינע אנדערע מעלדונג איהם קיעוי פאָם 17. דיעזעס בערכטעט: געגענוויערטיג שטעהען 359 אנגעללאגטע וויינען יודענפערפאָלגונ־גען אונד יודען-איספלינדערונגען פאָר געריכט. גענען אנדערע 60 פערזאָנען איזט דיא אונטערזוכונג נאך איהם צוגעגאנגען. עס וויירד אללגעמיין פאָן יודענאיסיאנ־דערונגען געשפּראָכען, דא דיא יודען זיך ענטשלאָס־סען האבען, אין ריך צו פערלאסען, דאס איך בזהער וועניג גליק, דאפיר אבער פיעל דרוק אונד פערפאָלגונגען איהנען געבראכט האט.

* (דוד ראָזנער, דער גאָלד־זאנגד־ענגטדעקער.) ווי האבען בערכטס מיטגעטהיילט, דאס אין פאקשער יודע, נאמענס דוד ראָזנער, גאָלד-זאנד ענטדעקט האט, אין פאָל־גע דעסען איהם דאס רעכט ערטהיילט וואורדע, אין דער דאָרטיגען גאָנעגד „שאכטע" (כרובן) צו אפּגעגען. איהם זאָלכען גאָלד-זאנד אים דער טיעפּע דער ערדע הערפאָרצוהאָלען. נון וויירד היעריבער אים פאקש פאָלגענדעס בערכטעט: דוד ראָזנער איזט אים דעם באַרשאָדער קאָששאטע געבאָרען. איין קינד ארמער, אבער פרומער עלטערן, ער־העלט ער פרהצישע אונטערריכט אים „תלמוד". אלס ער דאס „חדר" פערלייס, וויכטע ער זיך אי־נע „שיבה" אים, אום זיינע תלמוד-קענטניססע ערוויטערן צו קאָנען. ער קאם נאך פאקש אונד לערנטע בים דאָרטיגען שאָרפּזינניגען ראבבינער הגאון מו"ה יואל אונגער נ"י. צו 18 יאהרען הייראַ־טעטע ראָזנער, דא עס דאך הייסט: „בן שמונה עשר לחומש"! (אים אלטער פאָן 18 יאהרען זאָלל יעדער יינגלינג הייראַטהען.) דיינע פאמיליע ערגעדרטע ער אלס „סוּפּר". דא איהם עדאך דיעזעס האנדווערק צו לאנגווייליג אינר אַרמליך ערשיען, נינג ער נאך פעסט אונד עדלערנטע דאָרט דאס שעבען פאָן „מצבות". נאך וויינינגען מאָנאטען קעהרטע ראָזנער נאך פאקש צוריק אונד עראָפּפּנעטע דאָרט צום שטיינען אללער איינע גראבשטיין-האנדלונג. אבער ראָזנער האטעט איינען יעהר אויפגעוועקטען „בחורים-גיסט". איך דיעזעס נעשעפט ענטשפּראָך דיא צווייטע העלפטע דער זעממעל אונד פער־נאך ניכט גאנץ וויינע וואונשע. ער פיעל נון אויף דען גערענקען, אין פאקש איינע דרוקערייא צו ער־ריכטען. וויא זאָללטע עדאך דיעזער פאלאן מיט וויי־ניגעס קאפּיטאל דורכגעפּהרט וועדען! ער קיפּטע זיך איינען זעצערי-קאסטען אונד איינע קליינע האנד-פּרעסע. עעצטע ליעס ער זיך איינען „זעצ־צער" נאך פאקש קאָממען. ער, דער פאמיליינ־פאָטער, טראט נון מיטוואמסט זיינען בירדען זאָה־נען ביא דעם זעטצער אלס „שילער" איין. אבער ער בראכטע עס אין דער קונסט דעם זעטצענס באלד זאָ וויט, דאס ער דען זעטצער וועגשיקטע אונד דיא קליינע דרוקערייא זעלבסט ליטען קאָנ־טע. דא ער נון ניכט מעהר איינעס זעטצער צו צאהלען האטטע, וואָרף איהם דיעזע קליינע דרו־קערייא, פיר דיא ער פאָרמליך נונמעהר גאר קיינע אינכאנבען האטטע, בערייטענדען נוטצונג אב. זאָ קאם ער אין דיא לאגע, זיך איינען גרונד צור ער־בויאונג איינעס הייזעס צו קיפען. אונד דיעזער אום־שטאנד פּהרטע דען דענקענדען, איפגעוועקטען מאן צור אייפגעדענג דעס נאָלד-זאנדעס. אלס דיא ארבייטער נעמליך איהם דיעזעס גרונד-שטיקע איינען בהונגען גרובען, בעמערקטע ראָזנער, דאס דער העייסגעגראבענע זאנד גאר אפּטס, וויינ אונד אנדערען שטערטען צור פיפּזינג. ער ערהיעלט נא־טירליך צור אנוויאָרט, דאס אין דיעזעס זאנדע קיין גאָלד ענטהאלטען דיא. נון זאנדטע ער אבער אָאן דעם גלטצערנדען זאנדע אין, דיעזער וואָרדע גע־פּרעגט, אונד ראָזנער ערהיעלט דיא ערפּרייליכע מטטהיילונג, דאס דיעזער זאנד ווירקליך גאָלד ענט־האלטע. יעטצט וכטע ער אום דאס רעכט אן, „שאכטע" צו אפּגען, אום נאך זאָלכעם זאנדע צו גראבען. דאס רעכט וואורדע אהם בערייטוויליגטס ערטהיילט. ראָזנער קיפּטע נון דיא גאָרטען דיינער גאבאָרן, אום דאס נאך גאָלד-זאנד גראבען צו קאָנען. יעטצט ערטס וואורדע דער בערג-הויפּ־מאנן, הערר רינגעל, איך דיא זאכע אויפמערקזאם, דעם עס נון גלאנג, אויר אין דאָנא-קאָמאָר זאָל־כען גאָלד-זאנד צו ענטדעקען. עס אינטערעסיר נונמעהר קיינעס צוויפעל. דאס ראָזנער זיך מיללי־גען אום דער טיעפּע דער ערדע האָלען וויירד: דאס דוא דיך איבערזאיילט. דאס דוא דער ערדע איינעס ערגעלאנגעס צו נאהע געטרעטען ביסט — אונד וויי זינד פערזאהנונגס! — דענן, קאָנען! ווי אכטען אונדערען אדעל האהער אלס אונזער לעבען."

דיא קאָנען פיהלטע עס שאָן פיהער, דאס וויא זיך צו וויי פערגעסטען; דיא פיהלטע זיך אויך, דאס איהר דיעזע בעשטפּזונג דעם ענגלישען אדעלס ביי איהרע וויי־שען ענגען שאדען קאָנגטע. דאהער ליעס דיא זיך אונך זאָ ליכט פאָן דיא־ביא אינדערען, דאס אמ זיין וויי־ב דיא. דיא שלוינ קאָנען וואָללטע אבזיכטליך קינע וויי־ען נאכפאָרשונגען פאָרנעהמען.

אלס דאהער דיא קאָנען דיעזע בעטעקונגען דעם לאָרד באהיינג האָטע, לעגעלטע דיא נוגדיג אונד רעכטע אונפּטעע בליקע אויף לעגטער; אבער לעגטער, דער פיר יעטצט וועגען וויינס וויבען אמ פאָן זיינען נעוויס־סענסבסען נעפאלגט וואורדע, וואונט ניכט אויפצוביקען.

דיא קאָנען בעפּאכטעט דאס פאָם נאָאפּען. לעגט־טער אלס האטטעקנען טראָפּען אונד דאנן: „ווי־ וואָללען בעקענען. דאס וויי אונס פאָם צאָרנע צו וויי־ען הערייסען לעסען; אבער צוריכט וואָללען וויי דאך אונ־טערזוכען, אב וויי וויירקליך דעם נאָפּען לעטטער אונרעכט נעפּהאן. — ריכארד וואָרנייא! איהר האבט איינע נעלי־פּיגע אונונג, אלס אייער הערר, דער יעטצט אים איינעס מיר אונבעקאנטען נינגרע קיינעס וואָרטעס מיטגעטיילט איהר, ריכארד וואָרנייא, אונד עיקלעריעט מיר דיע־ען פאָראלל!"

„דאס דוכרייגנגרע אינע אייערע מאיעסטעט (נאָ־פּטע וואָרנייא) האט בעריטס דיא שרעקליכע קראנקהייט מיינער נעליעבטען פרוא עגטרעקט. — אמי איטט לידער וואהרהייטע!"

„אין דער טהאט (נאנטע דיא קאָנען) דייטעט איהר נאנעגע בעגעהמען אייך דיא פערוויירונג איהרע גיסטעס. איך אאנד דיא אין איינעס וויינקעל דער נאיטטע-האלל פערטטעקט; איך קאָנגטע פאָן איהר קיים אין וואָרט הע־ווייסרייגען, אונד האטטע דיא אין וואָרט איינגעטפּפּא־כען. זיא ווידערייגיט דיא דאטטעלבע נליד. דאך! וויא קאם דיא הערהער? האבט איהר מיר ניכט אייער ערגעוואָרט נעגעבען, דאס דיא אים שלאָסטע צו קומען דאנ־ווערליינע?"

„נעדיגע קאָנען! (נאנטע וואָרנייא) הערר אנאָן פאָטטער, אנטער דעסטען בעוואכונג איך דיא אים שלאָסטע קומען צוריקליגט. איטט אאָנען אין האנסטער אייל אנ־נעקאָמטען. אים מיך פאָן איהרע פּלוטס צו בעגאנדיגט־גען; פאָן דער פּלוטס, דיא דיא מיט יעגער אינגעהיילטען ליגט אויפגעהרט, עולכע פּעלען וואהרנעגען איינען אוט. הערר אנאָן פאָטטער איט בעריטס, זיך אייערע מא־יעטטעט צו פיטען צו ווערפען — אונד הייבבער ציינגע־שאפט אבצוליגען."

„דאס זאָלל איין אנדערטטאל נעשעהען (נאנטע דיא קאָנען); אבער דיא וואהרהייט נעשאנדען, ריטטער וואָרנייא! ווי בעטידען איך אום אייער הייולעגס נליק ניכט. אייער נעמאהלין וואָרט אייך קיינע לעבעס־בליקע, אלס דיא אייך זאָ."

„אַ, מאיעסטעט! (נאנטע וואָרנייא נאך איינעס פאָל־שען וויינעס) פּעלע וואהרנעגנע האטטען נעראדע דיעע־גענען, דיא דיא פּהיהער זאָ אונגאיטטעטליך קראנקהייט אין בטטעט דאהער אייערע מאיעסטעט, מיינע אונגלקליכע פּרוא ניכט פערגער אונטער דער פּרעדען בעוואכונג דעם לאָרד בייא צו האטטען! זאָנדערן אין מיר אין אבערגעגען."

„אַ, שנעלל נעהט דאס ניכט! (נאנטע־פּעטע דיא קאָנען) ווי וואָללען בעריכט איינען בעריכט אבער דען נעגנדהייטס- אונד נעטטהפּס-צושאנדע דער דאמע פאָן אונ־זערע לייבאראט האבען — אונד דאנן עדטס וואָללען וויר בעטטרעטטען, וואס וויטטער צו טהון וויא. איהר וואָללט אייך דעם עדלוביגס האבען, דיא צו בעוויגען, אָהנע דיא אבער אָהנע עדלוביגס דעם לאָרד בייא פאָן דעם איהר אנגע־ווערענען אינטטער עגטטפּרעכען צו דיר־פּען."

וואָרנייא פּרבינטט זיך טיעף אונד צאָג זיך צוריק. — עלוואנטטה זאה דען נאאפּטן דעטטטער פאָן נייטס אן אונד אנטט דאנן אין אנאפּטעס טאָגע: „נאך דיעזעס אויפ־רגנגנדהייס פאָראלל וואָללען וויר פּר הייטטע דיא אנד אויטטטעכען. - מילאָרד פאָן לעטטטער: איהר פּהלט אייך נעקרענקט פאָן אונס — אונד דאך האבען וויר אין דעכט, אונס פאָן אייך נעקרענקט צו פּהלען. אין וויי קאָנען אי־נעס מאנגע אללעס פערציהען, נור ניכט דען בעפּהל אין דער דיעבע. — אונד דאך וואָללען וויר צוערטט בעקענגען, דאס וויר אונס אין אייער בעטטולדיגונג צו זעהר איבער־אייל אונד דאס וויר אונס אין אינגערער אייפערזוכט, צו דער וויר אונס בעגעגטטנס פּהלטען, צו זעהר הייגייטטען לייטטען (יעטצט לעגעלטע דיא קאָנען אונד זאנטע!) אויך נאָטט איטט אייפערזוכטיג, הייטט עס אין דער ביבעל, ער בעטטטאָפּט איינע אונטטייד זאנאר אם דייטטען נעטטלעגטטע."

(פאָרטזעטצונג פאָלנט.)

דאס דוא דיך איבעראיילט, דאס דוא דער עהרע איינעס ערגעלאנגעס צו נאהע נעטרעטען ביסט — אונד ווי זינד פערזאהנונגס! — דענן, קאָנען! ווי אכטען אונזערען אדעל האהער אלס אונזער לעבען."

דיא קאָנען פּהלטע עס שאָן פיהער, דאס וויא זיך צו וויי פערגעסטען; דיא פּרבטעטע זיך אויך, דאס איהר דיעזע בעטטפּזונג דעם ענגלישען אדעלס ביי איהרע וויי־שען ענגען שאדען קאָנגטע. דאהער ליעס דיא זיך אונך זאָ ליכט פאָן דיא־ביא אינדערען, דאס אמ זיין וויי־ב דיא. דיא שלוינ קאָנען וואָללטע אבזיכטליך קינע וויי־ען נאכפאָרשונגען פאָרנעהמען.

אלס דאהער דיא קאָנען דיעזע בעטעקונגען דעם לאָרד באהיינג האָטע, לעגעלטע דיא נוגדיג אונד רעכטע אונפּטעע בליקע אויף לעגטער; אבער לעגטער, דער פּרבטעטע יעטצט וועגען וויינס וויבען אמ פאָן זיינען נעוויס־סענסבסען נעפאלגט וואורדע, וואונט ניכט אויפצוביקען.

דיא קאָנען בעפּאכטעט דאס פאָם נאָאפּען. לעגט־טער אלס האטטעקנען טראָפּען אונד דאנן: „ווי־ וואָללען בעקענען. דאס וויי אונס פאָם צאָרנע צו וויי־ען הייגייטטען לייטטען; אבער צוריכט וואָללען וויר דאך אונ־טערזוכען, אב וויי וויירקליך דעם נאָפּען לעטטטער אונרעכט נעפּהאן. — ריכארד וואָרנייא! איהר האבט איינע נעלי־פּיגע אונונג, אלס אייער הערר, דער יעטצט אים איינעס מיר אונבעקאנטען נינגרע קיינעס וואָרטעס מיטגעטיילט איהר, ריכארד וואָרנייא, אונד עיקלעריעט מיר דיע־ען פאָראלל!"

„דאס דוכרייגנגרע אינע אייערע מאיעסטעט (נאנ־פּטע וואָרנייא) האט בעריטס דיא שרעקליכע קראנקהייט מיינער נעליעבטען פרוא עגטרעקט. — אמי איטט לידער וואהרהייטע!"

„אין דער טהאט (נאנטע דיא קאָנען) דייטעט איהר נאנעגע בעגעהמען אייך דיא פערוויירונג איהרע גיסטעס. איך אאנד דיא אין איינעס וויינקעל דער נאיטטע-האלל פערטטעקט; איך קאָנגטע פאָן איהר קיים אין וואָרט הע־ווייסרייגען, אונד האטטע דיא אין וואָרט איינגעטפּפּא־כען. דיא ווידערייגיט דיא דאטטעלבע נליד. דאך! וויא קאם דיא הערהער? האבט איהר מיר ניכט אייער ערגעוואָרט נעגעבען, דאס דיא אים שלאָסטע צו קומען דאנ־ווערליינע?"

„נעדיגע קאָנען! (נאנטע וואָרנייא) הערר אנאָן פאָטטער, אנטער דעסטען בעוואכונג איך דיא אים שלאָסטע קומען צוריקליגט. איטט אאָנען אין האנסטער אייל אנ־נעקאָמטען. אים מיך פאָן איהרע פּלוטס צו בעגאנדיגט־גען; פאָן דער פּלוטס, דיא דיא מיט יעגער אינגעהיילטען ליגט אויפגעהרט, עולכע פּעלען וואהרנעגען איינען אוט. הערר אנאָן פאָטטער איט בעריטס, זיך אייערע מא־יעטטעט צו פּיטען צו ווערפען — אונד הייבבער ציינגע־שאפט אבצוליגען."

„דאס זאָלל איין אנדערטטאל נעשעהען (נאנטע דיא קאָנען); אבער דיא וואהרהייט נעשאנדען, ריטטער וואָרנייא! ווי בעטידען איך אום אייער הייולעגס נליק ניכט. אייער נעמאהלין וואָרט אייך קיינע לעבעס־בליקע, אלס דיא אייך זאָ."

„אַ, מאיעסטעט! (נאנטע וואָרנייא נאך איינעס פאָל־שען וויינעס) פּעלע וואהרנעגנע האטטען נעראדע דיעע־גענען, דיא דיא פּהיהער זאָ אונגאיטטעטליך קראנקהייט אין בטטעט דאהער אייערע מאיעסטעט, מיינע אונגלקליכע פּרוא ניכט פערגער אונטער דער פּרעדען בעוואכונג דעם לאָרד בייא צו האטטען! זאָנדערן אין מיר אין אבערגעגען."

„אַ, שנעלל נעהט דאס ניכט! (נאנטע־פּעטע דיא קאָנען) ווי וואָללען בעריכט איינען בעריכט אבער דען נעגנדהייטס- אונד נעטטהפּס-צושאנדע דער דאמע פאָן אונ־זערעס לייבאראט האבען — אונד דאנן עדטס וואָללען וויר בעטטרעטטען, וואס וויטטער צו טהון וויא. איהר וואָללט אייך דעם עדלוביגס האבען, דיא צו בעוויגען, אָהנע דיא אבער אָהנע עדלוביגס דעם לאָרד בייא פאָן דעם איהר אנגע־ווערענען אינטטער עגטטפּרעכען צו דיר־פּען."

וואָרנייא פּרבינטט זיך טיעף אונד צאָג זיך צוריק. — עלוואנטטה זאה דען נאאפּטן דעטטטער פאָן נייטס אן אונד אנטט דאנן אין אנאפּטעס טאָגע: „נאך דיעזעס אויפ־רגנגנדהייס פאָראלל וואָללען וויר פּר הייטטע דיא אנד אויטטטעכען. - מילאָרד פאָן לעטטטער: איהר פּהלט אייך נעקרענקט פאָן אונס — אונד דאך האבען וויר אין דעכט, אונס פאָן אייך נעקרענקט צו פּהלען. אין וויי קאָנען אי־נעס מאנגע אללעס פערציהען, נור ניכט דען בעפּהל אין דער דיעבע. — אונד דאך וואָללען וויר צוערטט בעקענגען, דאס וויר אונס אין אייער בעטטולדיגונג צו זעהר איבער־אייל אונד דאס וויר אונס אין אינגערער אייפערזוכט, צו דער וויר אונס בעגעגטטנס פּהלטען, צו זעהר הייגייטטען לייטטען (יעטצט לעגעלטע דיא קאָנען אונד זאנטע!) אויך נאָטט איטט אייפערזוכטיג, הייטט עס אין דער ביבעל, ער בעטטטאָפּט איינע אונטטייד זאנאר אם דייטטען נעטטלעגטטע."

(פאָרטזעטצונג פאָלנט.)

זיעדלונג דער רוסישען יודען אין שפאניען געפונדען
ווערדען; די איבריגען רייכען יודען מיסטען דא צו
דיעזעם צוועקע געלד פארשטרעקען, וואס אבער
לײדער ניכט זא לייכט געשעהען ווירד. — — עהער
קאננטען נאך די זאגענאננטען יידישען שפאניאלען
(פרענקען) אין דער טירקייא פאן דיעזער בעווילי-
גונג דער שפאנישען רעגיערונג געברויך מאכען; זיא
שטאממען אללע אוים שפאניען, זיא זינד וואהלהא-
בענד, איהרע שפראכע איזט נאך היטע עטוואס
שפאניש — אונד זיא קאננטען אין איהר אלטעס
שפאנישעס פאטערלאנד צוריק —, בעפאר נאך די
טירקייא פאן דעם גרויזאמען רוסלאנד פערשלונ-
גען ווירד.
ויר וואללען נון די וויטערע ענטוויקעלונג
דיעזער פיר אונס יודען האכוויכטיגען אנגעלעגענ-
הייט אבווארטען. יעדענפאללס פרייט עס אונס, דאס
ויר דיעזע צייט ערלעבטען, נאך איהרער פערטריי-
בונג אוים איהרעם היילגען לאנדע וואנדערטען די
יודען נאך איטאליען אונד שפאניען, פאן דא וואור-
דען זיא ווידער נאך דעם נארדען אייראפא'ס פער-
טריעבען אונד צערשטרייט; יעטצט ווערדען נון די
יודען אין פריעדען ווידער פאן דען פיער עקען דער
וועלט נאך אונד נאך אין די לענדער, אוים דענען
זיא פערטריעבען וואורדען, צוריקגעבראכט — אונד
זא מאגע נון די לענגסט הערביגעזעהנטע צייט
קאממען, אין דער די יודען אללער וועלט אין
איהר איגענטליכעס אלטעס היילגעס פאטערלאנד
צוריקגעפיהרט ווערדען!

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(איין וואהלטהעטיגקייטס-באלל.) ויר האבען בערייטס בעריכטעט, דאס
אין פאריז אונטער דער לייטונג דער באראנין פאן
ראטהשילד איין וואהלטהעטיגקייטס-באלל צו גונס-
טען דער רוסישען יודען פאראנשטאלטעט ווארדע. נון
ווירד אוים פאריז בעריכטעט, דאס דער באלל איין
ריינערטראגניס פאן 80 טויזענד פראנקס איינגע-
בראכט האט! נון, אין פאריז ווארדע צו וואהלטהע-
טיגען צוועקע געטאנצט! דיעזער טאנץ-אונטער-
האלט פערדיענט גוויס אלס „שמחה של מצוה"
בעצייכנעט צו ווערדען.

*(ווי הלעריען געגען יודען אין אבער-אונגארן.) איך ויר האבען
בערייטס די בעפירכטונג אויסגעשפראכען, דאס
די סלאווען אין אבער-אונגארן דורך די פארגענ-
גע אין רוסלאנד צו יודען-העטצען זיך לייכט פער-
לייטען לאססען קאננטען. אוים לייטשוי (ציפס) ווירד
נון דעם „פעסטער ללויד" פאלגענדעס בעריכטעט:
וועהרענד דעם לעטצטען וואכען-מארקטעס קאמען
פיעלע סלאווישען בויערן אין דאס געשעפט דעם
היעזיגען געאכטעטען יידישען קויפמאננעס. דיעזע
זאגטע זא בעשיידענען בויערן בענאהמען זיך יעטצט
אבער זא קעק אונד איבערמיטהיג, דאס דער יידישע
קויפמאנן זיא אום די אורזאכע איהרעס פרעכען
בענעהמענס פראגטע. די אנטווארט לויטעטע:
„ווארום זאללען ויר אונס בייא איינעם יודען אנ-
שטענדיג בענעהמען; די יודען ווערדען אהנעהין
נאך פאלעסטינא אויסגעטריעבען ווערדען. דאס פער-
מאגען דער היעזיגען יודען ווירד עבענזא אונס
געהארען, ויא דאס פערמאגען דער יודען אין רוס-
לאנד אינזערען דארטיגען רוסישען ברידערן גע-
האורט!" — דער יידישע קויפמאנן פראגטע נון: „וואָ-
הער קעננעט איהר דענן די פארגענגע אין רוס-
לאנד?" — היערויף אנטווארטעטען די בויערן: „נון,
דאפיר האבען ויר יעטצט יא איינען אויסגעצייכנע-
טען פפארערי, דער אונס די צייטונגען פארליעזט
אונד אונס אונטערריכטעט, ויא ויר אונס אין צו-
קונפט געגען די יודען צו פערהאלטען האבען!" —
דער יידישע קויפמאנן האט נון גענוג ערפאהרען. —
עס זינד די גייסטליכען, וועלכע די בעפאלקערונג
געגען די יודען רייצען. די גייסטליכען שיינען ניכט
צו וויססען, דאס ווענן איינמאל דאס ווילדע בויערנ-
פאלק דעם רויבע אונד דער פלינדערונג זיך ער-
גיבט, דאסזעלבע די גייסטליכקייט עבענזא וועניג
שאנט, אלס די יודען. עס ווערע צייט, דאס די
רעגיערונג געגען זאלכע פאלקס-איפרייצענדען
גייסטליכען רעכטצייטיג די געאייגנעטען מאס-
רעגעלן ערגרייפט. גייסטליכע זאללטען דאס פאלק
צור רוהע ערמאהנען, ניכט אבער צו רעוואלוציא-
נערען שריטטען פערלייטען.

*(בויערן אונד אדעל געגען די רוסישען יודען.) עס איזט ווירק-
ליך זאנדערבאר, דאס אויך דער רוסישע אדעל,
דער דאך עבענפאללס בויערנ-איבערפעללע צו בע-
פירכטען האט, אין לעטצטערען טאגען איינע פיינד-
ליכע געזיננונג געגען די יודען אן דען טאג לעגט.
זא ווירד אוים פעטערסבורג פאם 18-טען דיעזעס
פאלגענדעס געמעלדעט: די וועגען דער יודענ-
קראוואללע אין וואלאציסקא דארטהין ענטזענדע-
טען מיליטער-אבטהיילונגען, ווארען בערייטס צו-
ריקבערופען ווארדען. קוים דאס דיעס געשעהען
וואר, אלס די בויערן ניעדרינגס איהרע אנגריפפע
געגען די יודען בעגאננען, דאס מיליטער מיסטע אין
פאלגע דעססען ווידער אין וואלאציסקא איינריקען,
אום וויטערע רוהע-שטארונגען צו פערהיטען. —
אין גאנץ אנדערער ארט ווהלען די עדעל-לייטע
געגען די יודען. זיא היעלטען דיעזער טאגע איינע
פערזאממלונג אב, אין דער זיא דען בעשלוס פאס-
טען, בייא דער רעגיערונג איין געזוך צו אונטערברייטען, דאמיט דען יודען דער ערווערב פאן גרונד
אונד באדען פערבאטען ווערדע. זיא זאגען, דאס
די יודען צום אקערבויא ניכט טויגען אונד דאהער
נור די לענדליכע בעפאלקערונג אויסזויגען. גלייכ-
צייטיג ערזוכען זיא אבער, דאס דען יודען דער אויפ-
ענטהאלט אין גאנץ רוסלאנד געשטאטטעט ווער-
דען מאגע. עבען וייל זיא יעטצט נור אין בעשטימ-
טען פראווינצען זיך ניעדערלאססען דירפען, הייפען
זיך דא זא פיעלע יודען אן, דאס עס צווישען איהנען
אונד דער איבריגען בעפאלקערונג צו שטרייטיגקייטען
אונד שלעגערייען קאממען מוס. — לעטצטערער
פונקט איזט געוויס האכסט וויכטיג אונד ריכטיג. די
פאר מעהרערען וואכען ביים רוסישען קאיזער ער-
שיענענע יידישע דעפוטאציאן האט יא אויך דאריף
היגעוויעזען, דאס די רייבונגען צווישען דען יודען
אונד דער רוסישען לאנדעס-בעפאלקערונג נור דעס-
האלב זא אפט זיך ווידערהאלען, וייל די יודען
אין איניגען פראווינצען זיך ניכט ניעדערלאססען
דירפען. ווענן דער אדעל יעדאך דען בעזיטץ פאן
גרונד אונד באדען דען יודען פערביעטען ווילל, זא
דירפטע עס ניכט לאנגע דויערן, דאס די בויערן
אויך די רייכען עדעל-לייטע אוים איהרען גיטערן
פערטרייבען ווערדען.

*(איין יידישער ארט — ניעדערגעבראננט.) אוים לובלין ווירד בעריכ-
טעט: מאן גלייבט, דאס די ניהיליסטען איהרע
שרעקענס-טהאטען בערייטס איינגעשטעללט. דעם
איזט ניכט זא, זיא האבען נור די מעטהאדע גע-
ענדערט. ביזהער האבען זיא געראובט אונד געפלינ-
דערט, דאס וואגען זיא ניכט מעהר, דא די רייבער
אונד פלינדערער איינער הארטען שטראפע פער-
פאללען זינד. נון וואללען זיא די יודען דורך בראנד-
לעגונג צו גרונדע ריכטען. דאס אונווייט פאן לובלין
געלעגענע שטעדטכען ליאוביעל, וואָ פאסט אויס-
שליעסליך נור יודען וואהנען, האבען די ניהילים-
טען אין בראנד געשטעקט. קיין איינציגעס הויז
בליעב אונבעשעדיגט. טויזענדע יידישע פאמיליען
זינד דורך דען שאדען, די זיא ערליטטען, אן בעט-
טעלשטאב געקאממען.

*(גייסטעסגעגענווארט איינער יידין.) אוים קיעוו ווירד בעריכטעט: עס
איזט פירכטבאר, מיט וועלך' אונפערשעמטען מיט-
טעלן די דייטשען ארבייטער היער געגען די יודען
צו רייצען זוכען. איין זאלכער ארבייטער קויפטע
דיעזער טאגע אין איינעם יידישען געשעפטע איינע
זעממעל. ער אס דאפאן פאר דעם געשעפטע איינע
העלפטע אויף, וואראגן ער זיך צו באדען שטירצטע
מיט איינעם יעממערליכען שמערצענס-שרייא: עס
זייא די זעממעל פערגיפטעט געוועזען. אלזאגלייך
ראטטעטע זיך איינע גראסע פאלקסמענגע צוזאמ-
[…]

פאלליעטאן.

צווייא שוועסטערן.

(130-טע פארטזעטצונג.)

וואַרנייא וואַרף זיך שנעלל צו דען פיסען דער קא-
ניגין אונד ריעף: „פערצייהונג, אללערגנעדיגסטע קאניגין!
פערצייהונג אונד גנאדע! — אדער ווענן איהר היער ניכט
גנאדע וואלטען לאססען וואללעט, זא לאססעט ווענינגסטענס
די ראכע אן מיר אויסאיבען, דא איך, נור איך אלליין, דער
שולדיגע בין, אבער פערשאנעט מיינען אונשולדיגען הערין
אונד געביעטער; אמי איזט מיין וייב!"

אמי, די נאך קניעטע, שפראנג אויף, אלס זיא דען
איהר פערהאסטען וואַרנייא ערבליקטע, אונד וואר אים בע-
גריפפע, דעם גראפען לעסטער אום דען האלז צו פאללען
אונד איהן צו קיססען, ער מאגע זיא פאר דיעזעם שוירקען
וואַרנייא שיטצען. גראף לעסטער מערקטע דיעס, ער בליק-
טע דאהער די אונגליקליכע אמי זא שארף אן, וויא איין
טהיער-בענדיגער איינען לאווען, אום דיעזען פאם מארדערי-
שען שפרונג אבצוהאלטען. אמי ווארדע אויך דאדורך שיכ-
טערן געמאכט; זיא שטיעס זאגאר איינען לייזען שרייא אוים,
דאנן וואַרף זיא זיך ווידער דער קאניגין צו פיסען אונד
ריעף: „וואללען מיך אייערע מאיעסטעט ליעבער אין דען
טיעפסטען קערקער ווערפען אונד מיך דארט אלס דען ארגס-
טען פערברעכער בעהאנדעלן, נור פערשאנעט מיך מיט דעם
אנבליקע דיעזעס שענדליכען אונד שאמלאזען שוירקען."

דורך דאס פעסטע אונערשראקענע אויפטרעטען וואַר-
נייא'ס קאם די קאניגין איין וועניג צו זיך; זיא איבערלעגטע
זיך דאך די מאגליכקייט, דאס זיא דעם גראפען לעסטער
נאר צו פיעל אונרעכט געטהאן, דא אמי דענן דאך דאס
וייב פאן וואַרנייא זיין קאננטע. די קאניגין שיעטע יעטצט
אמי מיט פעסטען בליקען אן אונד זאגטע דיעזער: „וואס
האט דיר דיעזער מאנן זא פיעל צו לײדע געטהאן, דאס
דוא פאר איהם וויא דאס לאמם פאר איינעם וואלפע צו-
ריקשוידערסט?"

אמי ראנג מיט דען הענדען וויא איינע וואהנזיניגע
אונד ריעף: „אונאויסשפרעכליכעס לייד אונד אונרעכט האט
מיר דיעזער מאנן צוגעפיגט. ער האט . . . ער האט . . .
אָ! איך ווערדע וואהנזיניג, ווענן איך איהן נאך לענגער
אנזעהע." —

„וואהרהאפטיג! (ריעף די קאניגין) איך גלייבע, דוא
ביזט שאן וואהנזיניג. אלזא דוא שטעהסט דאך מיט דיע-
זעם וואַרנייא אין איינענד איינעם פערהעלטניססע, ווענן דוא
איהן נאר זא פירכטעסט!" — —

„לאָרד בייא! (ריעף יעטצט די קאניגין צו איינעם
איהרער וואכהאבענדען לייטע.) ברינגעט דיעזעס ארמע אונ-
גליקליכע וייב אין איינענד איין פריינדליכעס צימטער דיע-
זעס שלאססעס; לאססעט עס דארט ניכער אהנע אנשטענ-
דיג אונטערבריגען, ביז זיא ווידער צו זיך קאממט, אונד
ויר זיא דאנן פאר אונס ווידער רופען לאססען."

צווייא האפדאמען האבען זיך זעלבער צו דען בע-
גלייטערינגען דער אונגליקליכען אמי אנגעבאטען, אבער די
קאניגין זאגטע: „מיינע דאמען! איהר בלייבט דא; איהר זייד
וואהרשיינליך נייגיעריג, עטוואס מעהר פאן דיעזער דאמע צו
ערפאהרען. איהר האבט, נאטירליך דייא דאנק, אללע שארפע
אהרען אונד שנעללע צונגען —, אבער לאָרד בייא איזט
בערייטס איין אלטער מאנן אונד האט פיר זאלכע דאמענ-
געשיכטען קיינע נייגיערדע מעהר. — אלזא, לאָרד בייא
פיהרעט זיא אין איין פריינדליכעס צימטער אונד זעהעט
דאריף, דאס ניעמאנד מיט איהר רעדעט!"

„מאיעסטעט! (זאגטע לאָרד בייא) דיעזע דאמע
איזט זא זיכער בייא מיר, וויא איינע פאן מיינען איינענען
טאכטערן!" — מיט דיעזען ווארטען נאהם לאָרד בייא
די האנד אמי'ס, אום זיא פארטצופיהרען. — אמי וואַרף
נאך איינען וועהמוטהספאללען בליק אויף דען גראפען
לעסטער. לעסטער קאננטע דיעזען פארוואורפספאללען
בליק ניכט ערטראגען; ער וועגדעטע זיין געזיכט אב. —
אמי שטיעס היערויף איינען לויטען זייפצער אוים, אונד ליעס
זיך רוהיג פאן לאָרד בייא וועגפיהרען.

עס וואר איין פיינליכער אויגענבליק ענטשטאנדען,
אלס יעטצט די קאניגין עליזאבעטה דעם גראפען לעסטער,
דען זיא עבען זא שטארק בעליידיגטע, געגענאיבער שטאנד.

פלאטצליך טראט לאָרד באהרינג (איין פריינד דעם
גראפען לעסטער) פאר די קאניגין הין אונד זאגטע: „פער-
צייהע, מיינע קאניגין, אבער איך בין עס דער ווירדע דעס
ענגלישען אדעלס שולדיג, דיר צו ערקלערען, דאס דוא אין
דעם גראפען לעסטער אונס אללע בעליידיגטעסט. קאניגין!
דיינע האנד זאלל זעגנען אדער שטראפען, אבער ניעמאלס
העראבווירדיגען, ניע אונס שענדען. קאניגין, האבע דען מוטה
צו בעקעננען, דאס דוא דיך נור פאם צארן, דער דאך נור
איינע מענשליכע שוועכע איזט, הינרייסען ליעססעסט, אלס
דוא דיעזעם עדלען גראפען דיעזען שימפף אנגעטהאן. —
יא, קאניגין, איין עדלעס צוגעשטענדניס דער איבעראיילונג
צייערט דען מעכטיגסטען, וייל ער די מאכט דורך זאלכע
בעקעננטניססע ארעלט, דוא ברויכסט נור איינצוגעשטעהען,